

Preservice Elementary Teachers' Attitudes Towards and Views About Drama Course

Ayşegül Oğuz Namdar¹

Recep Tayyip Erdogan University, Turkey

Received: Nov 14, 2016; Revised Nov, 30; Accepted: Dec 6, 2016

Abstract

The purpose of this study was to identify preservice elementary teachers' attitudes towards and views about the drama course. The study was conducted with 104 students enrolled in Recep Tayyip Erdogan University, College of Education Elementary Education program in 2012-2013 school year in fall semester and in a drama course. The Attitudes towards Creative Drama Course Scale, developed by Adigüzel (2006) and including 50 likert scale items, was used as a data collection tool and employed as a pre and post test. The students were asked to write a text about what they learned throughout the course. The written text was analyzed using descriptive analysis by using direct quotations. Findings indicated that there was no significant difference based on gender and education program type (evening program and normal program), however there was a significant difference between pre and post test. It is found that preservice elementary teachers' views included explanations showing a positive attitude towards creative drama courses.

Key Words: creative drama, preservice elementary teachers, attitude

¹ Corresponding author. Tel.: +904645328454
E-mail address: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr (A. Oğuz Namdar)

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Drama Dersine Yönelik Tutumları ve Görüşleri

Ayşegül Oğuz Namdar¹²

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye

Alındı: 14 Kasım 2016; Düzeltildi: 30 Kasım 2016; Kabul Edildi: 6 Aralık 2016

Özet

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının Drama dersine ilişkin tutumlarını ve görüşlerini belirlemektir. Bu araştırma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıfta öğrenim gören 104 öğrenci ile Drama dersi kapsamında yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilmiş 5'li likert tipinde 50 maddeden oluşan Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Son test uygulandıktan sonra öğrencilerden drama dersinden edindikleri kazanımlara ilişkin bir metin yazmaları istenmiştir. Yazılı metinler de doğrudan alıntılar kullanılarak betimsel analiz yapılarak analiz edilmiştir. Bulgular cinsiyet ve öğretim türüne (gündüz ve gece öğretimi) göre anlamlı bir farkın olmadığı ancak ön test ve son test puanlarında anlamlı bir farkın olduğunu göstermiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinde de yaratıcı drama dersine yönelik olumlu tutum ifadeleri içeren açıklamalar içerdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı drama, sınıf öğretmeni adayları, tutum

Giriş

Drama, başlı başına bir alan olmasının yanı sıra, eğitim fakültelerinin bazı bölüm ve ana bilim dallarında zorunlu ya da seçmeli ders olarak verilmekle birlikte derslerde yöntem olarak da kullanılmaktadır. Adıgüzel (2013: 1) dramayı, "içinde eylem olan, bir ya da birden çok insanın birbirleriyle, doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları içsel ve dışsal devinimler ve onların yaşam durumlarını geniş ölçüde içeren etkinlikler" olarak tanımlamaktadır. San (1990) ise yaratıcı dramayı doğaçlama, rol oynama, tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup

¹ Sorumlu yazar. Tel.: + 904645328454
E-posta adresi: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr (A. Oğuz Namdar)

çalışması içinde, bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı oyunsu süreçlerde anlamlandırması ve canlandırması olarak tanımlamaktadır. Drama süreçlerinde katılımcıların tamamı aktiftir ve sürece dahil olur. Baldwin de (2008) dramanın katılımcıların etkin katılımı ve olumlu katkılarından gelen başarısını içeren sosyal bir etkinlik olduğunu belirtmektedir. Drama derslerinin içeriğine bakıldığında ise, kapsamlı bir içeriğinin olduğu görülmektedir. “Drama dersleri hareket ve ritim, pandomim, doğaçlama, karakter çalışmaları ve konuşmayı içermektedir” (McCaslin, 1990: 286). Gerek hazırlık ısınma aşamalarında kullanılan serbest yürüyüşler, oyunlar, uyum güven çalışmaları gibi uygulamalar; gerek canlandırma ve değerlendirme aşamalarında kullanılan farklı öğretim ve tiyatro teknikleri ile katılımcılar çoğu kazanım ve deneyimi kazanabilmektedirler. “Oyunlar ve rol oynama, iletişim yoluyla kendi duygularımızı ortaya koymayı öğrendiğimiz çok önemli yollardır” (Bell, 2008: 149). Sağlam (2004) eğitimde drama ortamının, bireye kendi potansiyelini fark etme, kendini ifade etme, yaratıcılık gelişimi, empati becerisi gibi becerilerin gelişimine katkı sağlayabileceğini ve bireyleri mutlu edebileceğini vurgulamaktadır. McNaughton da (2004) eğitimde dramanın bireyin iletişim ve karar verme becerilerinin gelişimine yardımcı olabileceğini ve arkadaşlarına yönelik duyarlılık kazanmasına olanak vereceğini belirtmektedir. Heinig (1993) de, yaratıcı dramaya katılımın dil ve iletişim becerilerini, problem çözme becerilerini, yaratıcılığı, empati becerisini geliştirebileceğini, sosyal farkındalık düzeyini arttırabileceğini, tiyatro sanatını anlayabilmeyi sağladığını belirtmektedir. Baldwin’a (2009: 24) göre, “okulda drama uygulamalarının öğrenciler için oldukça düzenli olmalıdır. Tek seferlik bir deneyim önemli ve anında bir etkiye sahip olabilir ancak drama yoluyla öğrenme ile düzenli ve sürekli katılım, öğrenmede sürekliliği ve ilerlemeyi desteklemektedir”. Pek çok kazanımı ve beceriyi katılımcıya kazandırabildiği için drama dersleri okul öncesinden başlayarak üniversiteye kadar pek çok kademede kullanılmaktadır.

“1997 yılında öğretmen yetiştiren programların yeniden düzenlenmesi sonucunda, yaratıcı drama özellikle okulöncesi ve ilköğretim alanlarına öğretmen yetiştiren programlarda zorunlu bir ders olarak alınmıştır” (Adıgüzel, 2006: 10). Türkiye’de Eğitim Fakülteleri ilköğretim bölümüne bağlı sınıf öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları 3. sınıf 1. dönemde 3 kredi zorunlu olarak Drama dersini almaktadırlar.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında ders içeriklerine bakıldığında drama dersinin amacının eğitimde drama kavramını, dramanın tarihsel gelişimini ve drama aşamalarını kavramak, drama ortamı ve drama lideri (öğretmen) niteliklerini, dramada kullanılacak teknikleri tanımak, dramayı eğitim öğretim etkinliklerinde bir yöntem olarak kullanmak olduğu görülmektedir. Dersin içeriğinde drama teriminin tanımı ve anlamı, benzer terimlerden (Psiko drama, Yaratıcı drama, Drama-Oyun, Drama) farkı, çocuklarla drama uygulamalarının tarihçesi, dramanın yapısı ve uygulanma aşamaları, dramanın yaş gruplarına ve uygulama alanlarına göre sınıflandırılması, drama ortamı ve öğretmen nitelikleri, dramada özel teknikler, dramanın değerlendirilmesi, uygulandığı alanın eğitim amaçlarına uygun yaratıcı drama örnekleri ve yeni örneklerin geliştirilmesi yer almaktadır.

Öğrenme çıktılarında ise; drama kavramının tanımını ve anlamını kavrayabilme, dramanın bir yöntem olarak eğitim öğretimdeki gerekliliğini açıklayabilme, drama türlerini açıklayabilme, dramanın dramatisasyon, tiyatro ve oyundan farklılıklarını söyleyebilme, dramanın yurtdışındaki ve Türkiye’deki tarihsel gelişimini kavrayabilme, eğitimde dramanın temel öğelerini ve aşamalarını açıklayabilme yer almaktadır.

Sınıf öğretmeni adayları mezun olduklarında yaratıcı dramayı bir yöntem olarak derslerinde kullanabilmektedirler. “Elbette bu durum, yaratıcı drama eğitiminin başarıya ulaşabilmesi ve öğretmenlerin mesleklerinde yaratıcı dramayı bir ders ve yöntem olarak kullanabilmesi, bu eğitimi alan öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine dönük olumlu tutumlarının olması ile de doğru orantılıdır” (Adıgüzel, 2006: 8). Drama yöntemini kullanacak olan sınıf öğretmeni adayları için, aldıkları Drama dersine yönelik tutumları bu bakımdan önem taşımaktadır. Yalnızca drama dersini alıyor olmak, tutumun önemli olduğunun tek göstergesi değildir. Dramanın bir yöntem olarak etkililiğini ortaya koyan sınıf öğretmenliği alanında yapılmış çalışmalarda da sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları için ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı da sınıf öğretmeni adaylarının Drama dersine ilişkin tutumlarını ve görüşlerini belirlemektir.

Drama dersi hazırlık-ısınma, canlandırma ve değerlendirme olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Hazırlık-ısınma aşamasında katılımcıları bedensel ve zihinsel olarak sürece hazırlayan

serbest yürüyüşler, ısınma çalışmaları ve oyunları kapsayan çalışmalar yapılmıştır. Canlandırma aşamasında da rol oynama, doğaçlama gibi drama teknikleri kullanılmıştır. Değerlendirme aşamasında da sürece ilişkin katılımcı görüşleri paylaşılmıştır. Drama dersinde bir alan olarak drama, drama ile ilgili kavramlar, bir yöntem olarak drama gibi pek çok konu işlenmiştir. Dramanın ilköğretimde etkili bir yöntem olduğu düşünülürse, öğretmen adaylarının bu yöntemi nasıl kullanabileceklerini de drama dersinde öğrenmelerinin ve drama dersine yönelik olumlu tutum sahibi olmalarının önemli olduğu söylenebilir. “Eğitimde drama çalışmalarında da çocuklar, merak ve ilgilerine yönelik bir konu üzerine çalışmaktan, araştırmaktan, incelemekten, keşfetmekten ve bulduklarını dramatik bir temsil ile ifade etmekten hoşlanmaktadırlar. Bu süreç içerisinde çocuklar elbette ki, diğer sanatların barındırdığı becerileri de edinmektedir. Drama öğretmeni ya da bu yöntemi kullanan sınıf öğretmeni, öğrencilerin yaşama ilişkin durumları, dramatik bir dille ifade edebilme becerilerini geliştirmelidir” (Akar Vural ve Somers, 2011: 47-48). Bu bakımdan bakıldığında da öğretmen adaylarının drama yöntemini etkili bir biçimde kullanabilmeleri için lisans eğitiminde aldıkları drama dersinin büyük önem taşıdığı görülmektedir.

Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının drama dersine yönelik tutumların araştırıldığı çalışmaların da yer aldığı görülmektedir. Okvuran (2000) tarafından yaratıcı drama tutum ölçeği geliştirilerek drama ve tutum ilişkisinde dramayı öğrenmenin tutumları etkilediği belirtilmiştir. Başçı ve Gündoğdu (2011) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının aldığı drama dersine ilişkin tutumlarına bakıldığında cinsiyet ve başarı durumuna göre drama dersine yönelik öğretmen adaylarının tutumlarında istatistiksel anlamda farklılaşma görülmediği, ancak ölçekten alınan yüksek puanların öğretmen adaylarının drama dersine karşı tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görüşmelerden elde edilen sonuçlara bakıldığında da öğretmen adaylarının drama dersine yönelik genelde olumlu tutuma sahip oldukları belirtilmiştir. Tavşancıl’a (2002) göre tutumlar davranışlarımıza yön veren, davranışlarımızın gerisindeki psikolojik özellikler olarak düşünüldüğünde ve sonradan edinildiği de göz önünde bulundurulduğunda, bunların ölçülmesi de birey ve toplum bakımından önemlidir. Bu bakımdan sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik tutumlarının ölçülmesi önem taşımaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada tek gruplu ön test-son test deneysel desen kullanılmıştır. “Bu desende deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 198). Bu araştırma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıfta öğrenim gören gece ve gündüz öğretimi öğrencileri olmak üzere toplam 104 öğrenci ile Drama dersi kapsamında yürütülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarıyla bir dönem süresince Drama dersi işlenmiştir. Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilmiş 5’li likert tipinde 50 maddeden oluşan Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Likert tipi olarak hazırlanan ölçekte cevaplar beş seçenekli (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum) olarak düzenlenmiştir. Elde edilen verilerin SPSS 17 paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde bağımlı örneklem t testi ve bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Son test uygulandıktan sonra öğrencilerden Drama dersinden edindikleri kazanımlara ilişkin bir metin yazmaları istenmiştir. Yazılı metinler de doğrudan alıntılar yapılarak betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. “Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 224).

Bulgular

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 1.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kadın	78	186,9615	21,04444	102	.079	.937
Erkek	26	186,5385	30,21289			

Tablo 1'e bakıldığında yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir, $t(102) = .079$, $p > .01$. Bu bağlamda araştırma sonucunda tutuma ilişkin cinsiyet açısından ulaşılabilecek sonuçların yaratıcı drama yönteminden kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 2.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kadın	78	203,7179	25,02669	102	-.605	.549
Erkek	26	207,6538	29,88771			

Tablo 2'ye bakıldığında yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir, $t(102) = -.605$, $p > .01$. Diğer deyişle drama dersi öğretmen adaylarının cinsiyetleri bakımında drama dersine yönelik tutumları üzerinde etkide bulunmamıştır.

Tablo 3.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarının Öğrenim Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Öğrenim Türü	N	X	S	sd	t	p
Gündüz	50	186,3000	25,09025	102	-.231	.818
Gece	54	187,3704	22,16941			

Tablo 3'e bakıldığında yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test puanlarının öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir, $t(102) = -.231$, $p > .01$. Dolayısıyla grupların öntest puanlarının birbirine denk olduğu varsayılabilir. Buna göre araştırma sonucunda sınıfta tutuma ilişkin öğrenim türü açısından ulaşılabilecek sonuçların yaratıcı drama yönteminden kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 4.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Son Test Puanlarının Öğrenim Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Öğrenim Türü	N	X	S	sd	t	p
Gündüz	50	207,0000	24,28571	102	.859	.393
Gece	54	202,5741	27,96669			

Tablo 4'e bakıldığında yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test puanları arasında öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir, $t(102) = .859$, $p > .01$. Buna bağlı olarak yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin öğrenim türüne göre tutumları üzerinde anlamlı bir etkiye yol açmadığı ileri sürülebilir.

Tablo 5.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Ön Test-Son Test Bağımlı T-Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	sd	t	p
Ön Test	104	186,8558	23,50890	103	80,623	.000**
Son Test	104	204,7019	26,22934			

**p<.01 düzeyinde anlamlı.

Tablo 5'e bakıldığında yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir, $t(103) = 80.263$, $p < .01$. Bu bulgudan yola çıkarak, drama dersinin sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik son test tutum puanlarının önteste oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu, drama dersinin drama dersine yönelik tutumu arttırdığı söylenebilir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarına "Drama dersinden elde ettiğiniz kazanımlar nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik görüşlerine doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiştir. Toplam 55 katılımcı görüş bildirmiştir. Görüş bildiren katılımcılar bu bölümde "K1, K2, vd." olarak kısaltılarak adlandırılmıştır. Görüşlerin geneline bakıldığında, katılımcıların daha çok öğrenme becerileri, sosyal beceriler, kişisel gelişim ve öğretmenlik becerileri bakımından açıklama yaptıkları görülmektedir.

K6: "İlk başta **çekinerek** başladığımız drama dersi bize **özgüven** sağladı. Canlandırma yapamayız, herkesin içinde değişik roller üstlenemeyiz diye düşünüyorduk ama böyle olmadığını sadece bu özelliklerimizi kullanamadığımızı öğrendik. Olaylara bakış açımız değişti."

K8: "Drama dersinde en önemlisi **yaşayarak öğrenme** var. Bu derste herkes **aktif** bir şekilde kalıyor. **Çekimserlik** ortadan kalkıyor. Hatta yapmak istediği yapamadığı, söylemek istediği ama söyleyemediğini bu derste yapma fırsatı veriliyor."

Yukarıda ifadeleri yer alan K6 ve K8'in görüşlerine bakıldığında derse karşı önyargının kaybolduğu yorumu yapılabilir. Çekingenliğin yerini özgüvenin aldığı vurgulanmış, yaparak ve drama dersinde yaşayarak öğrenmenin sağlandığı belirtilmiştir.

K9 da drama dersinden edindiği kazanımları şu ifadeleriyle belirtmiştir:

"Drama dersinde kısmen de olsa **oyunları öğretmek** ve **öğrenmek için oynuyoruz** ama sonuç olarak oyun oynadığımız için **çocuklaşıyoruz** ve onların seviyelerine inebiliyoruz, kendimizi onların yerine koyabiliyoruz. Tamamen zıt kutuplarda kendi kişiliğimizi yansıtıyoruz. **Empati** kurma yeteneğimiz gelişiyor. Arkadaşımıza **güven** hissi veriyor. **Sosyalleşmeyi** sağlıyor. **Grup** olarak tek vücut olmamızı ve karşımızdaki insanı kendi yerimize, kendimizi de o insanın yerine koyuyoruz. **Oyunculuk** yönümüz gelişiyor."

K11 de, drama dersinde öğrendiği oyunların önemine şu ifadeleriyle dikkat çekmiştir:

"Oyunlar oynanırken sadece oyunu oynayıp eğlenip geçmiyorum. Öğretmen olduğumda ben bu oyunları **nasıl oynatabilirim, nerede, hangi derste kullanabilirim** diye düşünüyorum. Benim için en önemli kazanım bu, çünkü bu dersle tanışana kadar derslerimde drama yöntemini kullanabileceğimi pek düşünmüyordum. Derse girmeye başlayıp dramanın mantığını anlamaya başlayınca bu fikir kafamda yer edindi. Artık **matematik dersinde** bile bu yöntemle başvuracağımı biliyorum." K11'in açıklamalarından yola çıkarak, katılımcının drama dersi kapsamında kullanılan oyunların diğer

derslerde de kullanılabilmesine ve dramanın bir yöntem olarak diğer derslerde de kullanılabilmesine ilişkin görüş geliştirdiği söylenebilir.

K13: “Bu derste, hiç konuşmayan, sesini bile duymadığımız arkadaşlarımız vardı onları dinleme fırsatı bulduk.” K13’ün de bu ifadesinden dramanın her katılımcıya kendini ifade etme fırsatı verdiğine ilişkin bir ipucu yakalamak mümkündür.

Aşağıda yer verilen K16, K17 ve K20’nin görüşlerine bakıldığında, drama dersinde işbirlikli çalışmanın önemine, üretkenliğe, değerlendirme becerisinin geliştiğine, etkin katılımın sağlandığına, estetiğe ilişkin farkındalık kazandırdığına, -miş gibi yapmanın önemine, sınıf yönetiminin nasıl sağlanabileceğine ve güven duygusu geliştirmeye vurgu yaptıkları görülmektedir.

K16: “Oynadığımız oyunlarda bir anda başkalarıyla ve pek çok kişi ile grup olma ve **işbirlikli** şekilde çalışmayı da öğrendik, ayrıca doğaçlama ve rol oynamada o anda ürettiğimiz bir etkinliği sergilemek bize oyunculuk ve oyun yazma, **üretmede** de yardımcı oldu. Seyirci olduğumuz durumlarda **değerlendirme** anlayışımız gelişti.”

K17: “Kişiler arası bireysel farklılıkların olduğu bir ortamdaydık, fakat grup halinde oynadığımız oyunlarla bütünlük sağlamış olduk. Sürekli **aktif** halde olmak, birden bir canlanma yapmak düşünceler arası geçiş için beynimizi canlandırmak bağlamında çok etkili oldu. **Estetik** duygular uyandırdı.”

K20: “-miş gibi yapmayı” öğrendim. Derste en çok **sınıfa hakim** olma kolaylığının nasıl olduğunu keşfettim. Kimseye susun, dinleymeden, seve seve dersin nasıl işleneceğini öğrendim. Gözlerimizi kapatıp arkadaşımıza **güvenmeyi** ve kendimizi ona bırakabileceğimizi keşfettim.”

K21 ise drama dersinden edindiği kazanımları “**Kendimizin tekrar tekrar farkına** varabildiğimiz bir derstir. Başkalarının gözünden bakabilme, kendimize beklediğimiz kadar başkalarına da saygı gösterebilme, güven duyma, işbirliği için, farkındalık sağlama, zihni etkin kullanabilme, konuşmadan da bedensel yolla iletişimi gerçekleştirebilme, **empati** kurabilme gibi birçok kişisel nitelik elde edildiği bir derstir.” ifadeleriyle dile getirmiştir.

K23 de belirttiği kazanımların yanı sıra diğer katılımcılardan farklı olarak, drama dersinin sanata ve sanatçıya verilen değeri ve ilgiyi arttıran bir ders olduğunu aşağıdaki cümleleriyle belirtmiştir:

“Drama dersi kendimi en iyi hissettiğim, en **iyi ifade edebildiğim, eğlendiğim** ve özellikle akademik anlamda da ilgi duyduğum bir alan olduğu için, bu dersten en fazla oranda kazanım elde etmeye, kendime bir şeyler katmaya çalışıyorum ve kendimi bu ders sayesinde **geliştirmeye** devam edeceğimi de düşünüyorum. **Sanata ve sanatçıya olan değerlerin ilginin** de artmasını sağlayan bir ders.”

K26 ise “Sınıfla bir **sevgi ve samimiyet** ortamı oluştu. Drama derslerinde içimdeki insanın dışarı yansıdığını görüyorum. **Kendim oluyorum. Hitap yeteneğim** gelişti. Daha fazla sosyalleştim. Müzik-ritim çalışmalarında kendimde daha önce fark edemediğim bir **yetenek** olduğunu fark ettim. Gerçekten yaparak öğrenmenin etkisini gördüm ilk defa fark ettim. Diğer derslerde dinlediğim ama sürekli yapamadığım, hatta defalarca okuduğum, yazdığım şeyleri bir türlü anlayamıyordum. Aklımda tutamıyordum. Ancak dramayla ne olursa olsun ilk hafta bile ne yaptığımızı unutmuyorum. Kendime olan **güvenim** arttı. Sınıfın herkesin içinde asla yapamam dediğim şeyleri yaptım ve artık **rahat hareket edebiliyorum.**” ifadeleriyle drama dersinde sevgi ve samimiyet ortamı oluşturduğunu, kendini ifade etme fırsatı elde ettiğini, dil becerilerinde gelişme gösterdiğini, yeteneklerinin farkına vardığını, yaparak yaşayarak öğrenmenin drama dersi sayesinde hayat bulduğunu ve etkisini fark ettiğini, kalıcı öğrenme sağladığını, özgüveninde artış olduğunu, kendini daha rahat ifade edebilme ortamı bulduğunu ifade etmiştir.

K27 de dramanın çok disiplinli bir alan olmasına ilişkin görüşlerini şu cümleleriyle dile getirmiştir: “Bir öğretmen olarak derslere girerken konu anlatılırken **öğrencilerin dünyasına inmemizi sağlar**. Kullandığımız ısınma hareketleri, beden eğitimi dersinin de temellerine dayanmaktadır. Dans ise müziğin temellerine dayanmaktadır. Bu derste **her dersten bir parça bulmak mümkündür.**”

K29 “Doğaçlama, **yaratıcılık**, saniyeler içinde bir şey bulmam gerekiyor dediğimde mükemmel olmasa da boş çıkmadım. Aldığım bütün derslerde hep bu benim işime nerede nasıl yarayacak diye düşündüğümde cevabımı aldım. Öğrencinin **bu alana olan ilgisi artar, arttı**. Oyunlar, derslerin çok güzel, **kalıcı ve eğlenceli** geçebileceğini gösterdi.” ifadeleriyle drama dersi kapsamında yapılan canlandırmaların yaratıcılığa gönderme yaptığını, drama dersinin drama alanına ilgi uyandırdığını, kalıcı ve eğlenerek öğrenme sağladığını belirtmiştir.

K29’un ifadelerine benzer biçimde **K31** de doğaçlamanın yaratıcılığı geliştiren bir teknik olduğunu şu sözleriyle belirtmiştir: “Drama yönteminin öğrenmede **etkili bir yöntem** olduğunu öğrendik. Doğaçlama, yaratıcılığı geliştiren, eksik yanlarımızı fark ettiren bir ortam oldu. Bazı uygulamalarda, eleştiriye, bazılarıyla birbirimize **saygı** duymayı öğrendik.” K31 aynı zamanda drama dersinde katılımcıların birbirine saygı duymayı öğrendiğine vurgu yapmıştır.

K34 ve K35’in aşağıda yer alan ifadelerine bakıldığında drama dersinin etkileşim sağladığı, etkileşimin dersi kavrama düzeyini arttırmada önemli olduğu, sosyal beceri düzeyinde, eleştirel düşünme becerilerinde artış sağladığı göze çarpmaktadır.

K34: “Derste arkadaşlarımla **etkileşim** içerisinde olursam daha iyi dersi kavrayabileceğimi öğrendim. Dersleri oyunlaştırmamızda, sınıf içindeki **sosyal** yaşantımızda artı yönde bir katkı sağladı.”

K35: “Her oyun sonrasında yaptığımız eleştiriler sayesinde **eleştirebilme yeteneğim** gelişti. Toplum içinde **konusmama fobimizi** yendik. **Eğlenceli bir ders nasıl işlenir** bunu öğrendik.”

K38 ise diğer katılımcıların ifadelerine benzer ifadelere yer vermenin yanı sıra, farklı olarak drama dersinin sanata olan ilgisinde de artış sağladığını belirtmiştir:

“**Özgüvenim** gelişti. Sınıf içi kaynaşma daha çok sağlandı. Drama yönteminin ne kadar eğlenceli olduğunu görmüş oldum. Anında yapmış olduğumuz doğaçlamalar sayesinde **yaratıcılığım** gelişti. Toplum içinde **rahat konuşup hareket edebilme** özelliğini kazandım. **Empati** duygum gelişti. **Grupla çalışma** becerilerim gelişti. İşlediğimiz dersler **akılda kalıcı** oldu. Öğrencilerimizle etkili bir dersi nasıl yapabileceğimizi görmüş oldum. **Sanat** konusunda düşüncelerim daha olumlu olmaya başladı.”

K39’un “Bizim **yaratıcılığımız** gelişiyor. **Hayal gücümüz** genişliyor. İnsanlar arasında daha iyi **iletişimimiz** oluyor. **Özgür düşünme** imkânımız artıyor. **Kendimizi tanıyoruz**. **Sosyal duyarlılığımız** artıyor. Birbirimizin eleştirmesi alanı ve ortamı oluyor. İnsanların **birbirlerini daha iyi tanıma** olanağı doğuyor. Kendimizi başkalarının yerine koyabilme ve onların nasıl düşündükleri, hangi duygulara sahip olduklarını anlayabilmemize imkân doğuyor.” ifadeleriyle drama dersine yönelik olumlu tutum geliştirdiğini görülmektedir.

K40 da farklı gruplarla çalışmanın önemine aşağıdaki cümleleriyle vurgu yapmaktadır: “Arkadaşlarımızla, çok çeşitli gruplarla bir araya geldiğimiz için onlarla **ilişkilerimiz gelişti**. Birbirimizi daha iyi tanıdık.”

Aşağıda yer alan K53, K54 VE K55’in görüşlerine bakıldığında da drama dersine ilişkin olumlu tutum geliştirdikleri görülmektedir:

K53: “Drama dersi ile **iletişim-etkileşim** konusunda daha rahat bir birey oldum. Bazı oyunlar sayesinde **çoklu düşünmeyi** öğrendim. Doğaçlama yaparak farklı kişilerin yerine geçtim. **Empati** kurmayı öğrendim. Empati sayesinde kendimi başkalarının yerine koyarak onları daha iyi anladığımı

*fark ettim. **Güven** duygum gelişti. Daha **estetik** bakabilmeyi gördüm. **Eleştirel yeteneğim** gelişti. **Yaratıcı düşünme** gücüm gelişti. Bu dersin bana olumlu birçok kazanımı oldu.”*

K54: “Bu ders sayesinde sadece küçük yaştaki öğrencilere değil, **her yaştaki** bireylere hitap eden bir ders olduğunu anladım.”

K55: “Başka karaktere girdiğimizde, onu canlandırırken **oymuş gibi yaparak** o karakterdeki insanları anlamak.”

Katılımcı görüşlerine bakıldığında, katılımcıların Drama dersine yönelik olumlu görüşler bildirdiği, sınıf öğretmeni adaylarının drama dersinden edindikleri kazanımların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Kişisel gelişime yönelik becerilerin artmasının yanı sıra, derslerde bir yöntem olarak nasıl kullanılabileceğinin de öğrenilmesine vurgu yapılmıştır.

Sonuçlar

Bulgulardan yola çıkarak sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik tutum puanları bakımından cinsiyet ve öğretim türüne (gündüz ve gece öğretimi) göre anlamlı bir farkın olmadığı, ön test ve son test puanlarında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Drama dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik tutumlarında anlamlı düzeyde artış gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında drama dersine yönelik olumlu tutum bildiren ifadeler yer verdikleri görülmüştür. Katılımcıların drama dersi sayesinde “-mış gibi yapma”nın empati becerilerini arttırdığı, dramanın her yaştaki bireylere uygun olduğu, eleştirel düşünme, iletişim ve etkileşim, yaratıcı düşünme, çoklu düşünme becerilerini arttırdığı, estetik duyarlılık kazandırdığı, güven duygusunu geliştirdiği, herkesin etkin katılımını sağladığı, özgür ifade etme ortamı sunduğu, oyunların diğer derslerde de uygulanabileceğini, farklı gruplarla çalışarak sınıf arkadaşlarını daha iyi tanıma, kendini daha iyi tanıma, sosyal duyarlılığı artırma, hayal gücünü artırma, sanata ilginin artması, grupla çalışma bilinci kazanma, toplum içerisinde kendini daha rahat ifade edebilme, akılda kalıcılığın artması, özgüven sağlama, bir dersin eğlenceli olarak nasıl işlenebileceği, önyargının kaybolması, işbirlikli çalışma becerisi kazanma, zevkli bir ders olması, fikirlerin alınması ile değerli hissetme, etkili bir yöntem olması, kendini geliştirme, sınıfa hakimiyet sağlama, üretme, değerlendirme, oyunculuk becerisi kazanma, çekingenliğin azalması, yaparak yaşayarak öğrenme, dramaya ilginin artması, her dersten bir parça içermesi, öğrenciler ile empati kurmayı sağladığı, sevgi ve samimiyet ortamı oluşturması, konuşma becerisinde artış, bireye kendi olma fırsatı vermesi, sanata ve sanatçıya olan değer ve ilgide artış sağladığı görüşler arasında yer almaktadır. Bu ifadelerin de drama dersine yönelik olumlu tutum içeren ifadeler olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik bu olumlu görüşlerine benzer sonuçlar, alan yazında yer alan çoğu araştırma ile örtüşmektedir. Söz gelimi, öğretmen adaylarının / öğretmenlerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının olumlu yönde (Bertiz, 2005; Fenli, 2010; Yıldırım, 2011; Yönel, 2004) ve yaratıcı dramayı kullanmaya ilişkin öz yeterlik algılarının yüksek olduğu (Aslan, 2014) sonuçları alan yazında yer almaktadır.

Bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak elde edilen sonuçlara bakarak söylenebilir ki, drama dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik tutumlarında anlamlı düzeyde artış görülmüştür. Drama dersi sonrasında öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olumlu tutum içeren ifadeler yer verdikleri belirlenmiştir. Alan yazında da görüldüğü gibi drama derslerinde akademik başarıya yönelik, kişisel gelişime yönelik çoğu kazanımlar edinilebilmektedir. Bu sebeple drama derslerine verilen önemin artması gerekmektedir. Okul öncesinden üniversiteye kadar eğitimin her kademesinde zorunlu ya da seçmeli olarak yer alması önerilebilir. Drama ders saatleri artırılabilir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Adıgüzel, Ö. (2006). yaratıcı drama derslerinde (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-15, 2006.
- Akar Vural, R. ve Somers, J. W. (2011). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Aslan, G. (2014). *Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Baldwin, P. (2009). *School improvement through drama*. London: Continuum International Publishing.
- Baldwin, P. (2008). *The primary drama handbook*. London: SAGE Publications.
- Başçı, Z. ve Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi örneği. *İlköğretim Online*, 10(2), 454-467, 2011.
- Bell, E. (2008). *Theories of Performance*. California: SAGE Publications.
- Bertiz, H. (2005). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Fenli, A. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları (MAKÜ örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Heinig, R.B. (1993). *Creative drama for the classroom teacher*. Upper Saddle River NJ: Prentice Hall.
- McCaslin, N. (1990). *Creative drama in the classroom*. New York: Longman.
- McNaughton, M. J. (2004). Educational drama in the teaching of education for sustainability. *Environmental Education Research*, 10(2), 139-155.
- Okvuran, A. (2000). Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim: amaç mı? araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17, 4-22.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-583.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yıldırım, Y. (2011). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yönel, A. (2004). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.